

Nr 26

Av fru **Hamrin-Thorell m. fl.**, om översyn av den statliga konsumentvaruforskningens och konsumentupplysningens organisation.

(Lika lydande med motion nr 31 i Andra kammaren)

Vid 1956 års riksdag fattades beslut om intensifiering och utbyggnad av konsumentvaruforskning och konsumentupplysning. Detta innebär främst ett förstatligande av det dåvarande Hemmens forskningsinstitut och inrättandet av statens konsumentråd. Att ett starkt behov förelåg av en bättre och allsidigare forskning och upplysning på detta område var alla ense om. Däremot förelåg olika åsikter om utformningen av de organ, som skulle handhava dessa uppgifter. Detta förefaller fullt naturligt, eftersom erfarenheterna var begränsade och kraven växte för varje år. I motiveringen till riksdagens beslut kom också en viss tveksamhet inför uppläggningsen av denna verksamhet till uttryck. Vi citerar:

Det är möjligt att förslaget i denna del (beträffande den organisatoriska utformningen av konsumentvaruforskningen och konsumentupplysningen) kan i ett eller annat avseende behöva revideras. Riksdagen förutsätter, att Kungl. Maj:t med uppmärksamhet följer verksamheten och låter föranstalta om de ändringar, som efter närmare erfarenhet kunna befinnas påkallade.

Beträffande statens konsumentråd ansåg riksdagen att med hänsyn till den mångfald av olika myndigheter och institutioner som är sysselsatta med forsknings- och upplysningsverksamhet på konsumtionsområdet ett samordnande organ syntes ha en viktig uppgift att fylla såväl för att åstadkomma önskvärd rationalisering som för att undvika dubbelarbete. Rådet borde alltså draga upp riktlinjerna för upplysningsverksamheten, men denna borde relativt självständigt handhavas av statens konsumentinstitut, som blev det nya namnet på efterföljaren till Hemmens forskningsinstitut. Vad beträffar upplysningsverksamheten betonade riksdagen särskilt att denna bör vara konkret och lättillgänglig för den köpande allmänheten.

Riksdagen underströk också i sitt beslut vikten av att "kvalificerade personella och materiella resurser ställdes till institutets förfogande", och att ramen för verksamheten efter hand skulle vidgas med hänsyn till kommande ökade arbetsuppgifter och de forskningsresultat som kunde komma att stå till förfogande.

Tiden har runnit fortare undan på detta område än någon ens kunde ana

för ett par år sedan. Vi står mitt i en expansiv marknadsutveckling inom landet, inför vars överblickande konsumenterna är i starkt behov av kunskaper och sakkunniga råd. Vi hoppas att denna snart skall utvidgas till en gemensam europeisk marknad med den kolossala påverkan från utlandet på konsumenterna som detta kan innebära. Inte minst betydelsefull är upplysningsverksamheten för alla de husmödrar, som handhar de enskilda hushållens ekonomi och genom vilkas händer en stor del av nationalinkomsten går. Vad dessa behöver är kvalificerade konsumentupplysare, som i en för dem lättfattlig form ger orientering om varumarknaden och snabbt vidarebefordrar forsknings- och undersökningsresultat och på vilkas objektiva uppgifter de tryggt kan lita.

Den organisation som handhar dessa uppgifter har nu varit i funktion ett antal år, varvid värdefulla erfarenheter vunnits. Den expansion, som riksdagsbeslutet av år 1956 förutsatte och som ter sig allt nödvändigare med hänsyn till den tekniska utvecklingen samt konsumenternas krav på ökade kunskaper, har dock uteblivit. Ökade resurser till konsumentinstitutet, som i första hand står för upplysningsverksamheten har inte beviljats. Institutets möjligheter har varit ytterst begränsade såväl vad gäller de lokala som de personella resurserna. I provisoriska baracklokaler, där spisar och andra undersökningsobjekt måste lagras i korridorerna, arbetar en till såväl antal som specialutbildning begränsad personal "under knapphetens kalla stjärna". Vad institutet i sina petita begärt har varje år skurits ned av departementet, och riksdagen har följt samma linje. Som exempel kan nämnas att 1960/61 begärdes en ökning av 425 000 kr. och beviljades 54 000. 1961/62 begärdes 532 000 kr. och beviljades 260 000 kr. Nästa budgetår har begärts en ökning av 259 300 kr. Föredragande statsrådet föreslår 177 000. Resultatet av de reella höjningarna under 5 år har varit 305 000 samt 12 tjänster på ett nyinrättat laboratorium, vilket finansierats av konsumentrådet med clearingmedel, jämte 2 biträdestjänster.

Trots detta har väsentliga arbetsuppgifter kunnat utföras. Men dessa års erfarenheter har visat, att arbetet inte kan fortgå eller utvidgas i erforderlig utsträckning motsvarande tidens krav. En stark kritik har också från såväl konsumentupplysarna som konsumenterna själva riktats mot framför allt upplysningsverksamheten, som varken snabbt eller i lättfattlig form givit besked om undersökningsresultaten.

Samordningen och rationaliseringen av arbetet tycks heller inte ha stått i paritet med riksdagens beslut. Mellan de skilda statliga organ, som arbetar med olika specialuppgifter inom konsumentforskning och upplysning, förefaller inte tillräckligt samordnade och för konsumenterna skönjbara linjer ha dragits upp. Från olika håll har därför rests krav på en gemensam upplysningscentral, som snabbt och begripligt kan vidarebefordra de olika resultaten.

Av det ovan sagda framgår, att tiden nu är inne för de förändringar som befinner påkallade efter dessa års erfarenheter. Vad som fordras är en grundlig översyn över hela konsumentvaruforskningens och konsumentupplysningens område med en utbyggnad som organisatoriskt och personellt samt i fråga om andra resurser svarar mot tidens krav.

Vi hemställer alltså,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om en översyn av den statliga konsumentvaruforskningens och konsumentupplysningens organisation i syfte att såväl organisatoriskt och personellt som i fråga om andra resurser uppnå en förstärkning som svarar mot marknadsutvecklingens krav.

Stockholm den 16 januari 1963

Ruth Hamrin-Thorell

Birger Lundström

Axel Andersson

Margareta Nordström
